



TANUMS
KOMMUN



Tanums
Folkhälsoråd

Utmaningar för en bättre folkhälsa

Folkhälsoplan 2019

Innehållsförteckning:	Sida
Folkhälsopolitikens åtta målområden	1
Agenda 2030, globala mål för hållbar utveckling	1
Jämlikhet i hälsa	1
Folkhälsopolitisk policy – Västra Götalandsregionen	2
Vision för folkhälsoarbetet i Tanums kommun	2
Folkhälsorådets organisation	3
Folkhälsorådets arbetsformer	3
Utmaningarna:	
Jämlika och jämställda livsvillkor	4
Trygga och goda uppväxtvillkor	8
Livslångt lärande	11
Ökat arbetsdeltagande	12
Åldrande med livskvalitet	14
Goda levnadsvanor	16

Folkhälsopolitikens mål och de åtta målområdena

Riksdagen tog den 14 juni 2018 beslut om ny formulering av det övergripande nationella folkhälsomålet för ett tydligare fokus på jämlik hälsa. Det nya folkhälsopolitiska målet är att *”skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”*.

Vidare har Riksdagen antagit en ändring från de elva nationella målområdena till åtta. Folkhälsa berör många samhällsområden och de gemensamma målområdena är en vägledning för samtliga aktörer i deras arbete för en förbättrad folkhälsa.

De åtta målområdena:

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Agenda 2030, globala mål för hållbar utveckling

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling avser att utrota fattigdom och hunger, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara samt balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Den 14 juni 2018 beslutade regeringen om Sveriges handlingsplan för Agenda 2030. Med handlingsplanen vill regeringen stärka arbetet med att genomföra agendan och göra det tydligt hur myndigheter och andra samhällsaktörer kan bidra.

Jämlikhet i hälsa

En ökad jämlikhet i hälsa är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle och ska särskilt beaktas i folkhälsoarbetet. Ett socialt hållbart samhälle innebär att grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och att inga grupper missgynnas strukturellt. Barn och ungas behov och rättigheter ska särskilt uppmärksammas. Ett viktigt verktyg i det arbetet är dokumentet ”Samling för social hållbarhet – åtgärder för jämlik hälsa i Västra Götaland”.

Folkhälsopolitisk policy – Västra Götalandsregionen

Västra Götalands folkhälsopolitiska policy har sin värdegrund i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i det övergripande nationella folkhälsomålet.

Kommunfullmäktige i Tanum antog regionens policy som sin egen 2009-12-21.

Den Folkhälsopolitiska policyn har en hälsofrämjande och förebyggande inriktning och är en del av arbetet med att förverkliga *Vision Västra Götaland – Det goda livet*. Grunden i *Vision Västra Götaland – det Goda Livet* är en hållbar utveckling där de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna är beroende av och förstärker varandra. Folkhälsan finns i samtliga dimensioner.

Policyn identifierar sex utmaningar som är avgörande i arbetet för en jämlik och jämställd hälsa i Västra Götaland.

- Jämlika och jämställda livsvillkor
- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Livslångt lärande
- Ökat arbetsdeltagande
- Åldrande med livskvalitet
- Goda levnadsvanor

Med policyn som grund kan folkhälsoaktörer ta fram egna mål och handlingsplaner.

Vision för folkhälsoarbetet i Tanums kommun

Folkhälsorådet i Tanum tar i Folkhälsoplan 2019 avstamp i Västra Götalands folkhälsopolitiska policy. Med folkhälsoplanen som grund finns det möjlighet för folkhälsoaktörer ta fram egna mål och handlingsplaner – både för den egna organisationen och tillsammans med andra. Folkhälsorådet har haft en central roll för utveckling av det hälsofrämjande arbetet i kommunen, och för att sprida kunskap om de folkhälsoutmaningar som beskrivs i Folkhälsoplan 2019.

För att lyckas i arbetet med att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa är det av avgörande betydelse att varje aktör tar sitt ansvar i folkhälsoarbetet. Alla samhällssektorer i Tanums kommun – näringsliv, offentliga och ideella – är arenor där den enskilde kan vara delaktig.

Folkhälsorådets organisation

Kommunstyrelsen är ansvarig för Folkhälsorådet och utser ordförande. Alla kommunala nämnder och kommunstyrelsen representeras i rådet av en till två politiker och en tjänsteman. Deras uppgift är att driva folkhälsofrågorna i respektive nämnd och förvaltning. Hälso- och sjukvårdsnämnden representeras av två politiker, likaså ingår representanter för Primärvård och Folktandvård. Folkhälsostrategen ingår i rådet och ska leda samt utveckla kommunens strategiska arbete med folkhälsa. Uppdraget innebär att organisera, samordna och genomföra aktiviteter enligt gällande folkhälsoavtal och årlig verksamhetsplan.

Ett Välfärdsbokslut sammanställs varje år där valda delar ingår i kommunens årsredovisning. Nämnderna ansvarar för att redovisa resultatet av arbetet med de verksamhetsanknutna folkhälsomålen i sina respektive bokslut. Folkhälsorådet ansvarar för att uppföljning och redovisning av kommunens samlade folkhälsoarbete görs till Hälso- och sjukvårdsnämnden norra och till kommunstyrelsen.

Folkhälsorådets arbetsformer

Folkhälsorådet tar fram arbetsformer som revideras vid varje ny mandatperiod.

Folkhälsorådet stödjer de kommunala nämnderna i att ta fram prioriterade mål för ökad folkhälsa utifrån Folkhälsoplanen. Dessa mål ingår i 2019 års Folkhälsoplan. Alla nämnder har antagit egna folkhälsomål som sammanställs i Folkhälsoplanen. Folkhälsorådet ansvarar fortsatt för att de egna arbetsgrupperna har möjlighet att arbeta med speciella fokusområden. Dessa fokusområden och mål finns beskrivna i årets Folkhälsoplan under respektive utmaning. Tanums brottsförebyggande råd (BRÅ) har en tydlig koppling till Folkhälsorådet.

De sex utmaningarna och hur vi skall arbeta i Tanum för att möta dem.

”Utmaningen är att skapa förutsättningar för

JÄMLIKA OCH JÄMSTÄLLDA LIVSVILLKOR

Förutsättningarna för god hälsa skiljer sig åt mellan olika delar av Västra Götaland. Hälsan är ojämlikt fördelad mellan socioekonomiska grupper, mellan kvinnor och män samt mellan flickor och pojkar.

Jämlika och jämställda livsvillkor, liksom social integration, har betydelse för god hälsa och hållbar utveckling. Möjligheten att vara delaktig och kunna påverka främjar integration och motverkar diskriminering som leder till utanförskap. Tillgång till sociala nätverk och mötesplatser skapar möjligheter till delaktighet, engagemang och handlingskraft.

Att känna sig trygg är en rättighet och en förutsättning för att kunna delta i samhällslivet.”

Hur skapar vi förutsättningar för att möta utmaningen? Genom att:	Omsorgsnämnden	Barn och Utbildningsnämnden	Tekniska Nämnden	Miljö och Byggnadsnämnden	Folkhälsorådet
Öka delaktigheten och förståelsen för olika kulturer t.ex. genom att skapa mötesplatser	Förvaltningens integrations- och flyktingverksamhet ska arbeta med att utveckla arbetsmetoder och sammanhang för att öka möjligheterna för människor att mötas.				

	Anordna pappadagar för nyanlända där de får träffa etablerade föräldrar, utbyta erfarenheter kring föräldraskapet och hur det är att vara förälder i Sverige.				
Uppmärksamma problemet med och stödja människor som är utsatta för våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld	Förvaltningen ska delta i arbetet med att skapa och implementera en handlingsplan gällande våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld.				<p>Stödja genom FHR medel till gruppverksamhet för kvinnor som är utsatt för våld i nära relation samt i deras föräldraroll.</p> <p>Stödja utveckling och samordna det kommun övergripande arbetet kring våld i nära relation.</p> <p>Genomföra minst en sammankomst/ seminarium med Brottsofferjouren Strömstad-Tanum.</p>
Uppmärksamma problemet med våldsbejakande extremism	Förvaltningen ska arbeta utifrån Riktlinjer för arbetet mot våldsbejakande extremism.				Riktlinjerna mot våldsbejakande extremism skall implementeras och leda till handlingsplaner i verksamheterna.

Öka medborgarnas tillgänglighet och möjlighet till inflytande och delaktighet	Förvaltningen ska arbeta utifrån tillgänglighetspolicy och tillgänglighetsplan samt med åtgärder som tagits fram i tillgänglighetsarbetet.		Att öka tillgängligheten vid kommunens badplatser för funktionsnedsatta.		
Underlätta integrationen av nyanlända unga vuxna. Minska rasism och främlingsfientlighet		Demokratiutbildning för unga vuxna (IM, SFI och VUX) med ”olika är normen” samt ”Demokrati – skyldigheter och rättigheter”. Planerad workshop med Charbel och Hälsokällan ”integrera mera” samt lokala dagar med lärarna.			Öka samverkan med Tanums pastorat med att integrera nyanlända unga i kommunen, genom FHR medel.
Barn och elever i behov av stöd ska få bättre förutsättningar genom att vi utvecklar fler metoder för undervisning		Satsningen utomhuspedagogik <i>fortgår under 2019</i> pga. yttre faktorer som påverkat till försening.			Stödja barn- och utbildningsförvaltningens satsning utomhuspedagogik med FHR medel, <i>fortgår under 2019</i> .
Att elever med Autismspektrumstörning ska få ett bättre bemötande i förskola och skola		Satsning kring fortbildning i Autismspektrumstörning (AST), <i>fortgår under 2019</i> pga. av yttre faktorer.			Stödja barn- och elevhälsans satsning med FHR medel inom kunskapsområdet AST, <i>fortgår under 2019</i> .

Hälsofrämjande boendemiljöer i kustsamhällen.				Arbeta med ljudmiljöer för närboende vid musikspelningar i kustsamhällen och underlätta företagarnas praktiska egenkontrollarbete.	Stödja miljö- och byggnadsnämndens satsning med FHR medel kring ljudmiljöer för närboende.
Utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering					Se över handlingsplanen jämställdhetsintegrering och revidera vid behov. Anordna föreläsning om jämställdhetsintegrering för politiker och tjänstepersoner.
Uppmärksamma problematiken med barnfattigdom					Påbörja inventering av utvecklingsbehov för att minska barnfattigdom.

Utmaningen är att skapa förutsättningar för

TRYGGA OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR

I en verklighet som ständigt förändras är barn och unga särskilt sårbara. Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa. Flickors och pojkars olika uppväxtvillkor ska särskilt uppmärksammas.

Familjens livssituation är betydelsefull för barnets uppväxtvillkor och framtid. Därför ska familjen ges förutsättningar att vara barnets främsta resurs.

Barn och ungas deltagande och inflytande möjliggör utveckling för individen och för samhällets demokratiska processer. Barn och unga ska ges förutsättningar att stärka sin sociala identitet och skaffa sig erfarenheter och kunskaper som krävs för livsval och vuxenliv. Exempel på arenor är familjecentral, förskola och skola, ungdomsmottagning samt fritids- och föreningsliv.

Hur skapar vi förutsättningar för att möta utmaningen? Genom att:	Omsorgsnämnden	Barn och Utbildningsnämnden	Tekniska Nämnden	Miljö och Byggnadsnämnden	Folkhälsorådet
Beakta barnperspektivet i samhällsplaneringen utifrån barnkonventionen	Förvaltningen ska fortsätta utvecklingsarbetet med kommunikation via appar och surfplatta. Detta för att skapa förutsättningar för barns möjlighet till ett teknikanvändande som gynnar självständighet och delaktighet.				Påbörja inventering av det lokala barnrättsarbetet för att synliggöra behov sett till barnkonventionen.
Att unga på IM-programmet ska klara sina studier		Ökad läxhjälp och undervisning i studieteknik.			
Ge stöd till insatser för att stärka föräldrarollen	Samverkan mellan verksamheten på möteshuset, ungdomsteamet och familjecentralen ska utvecklas för att skapa fler olika former av stöd till föräldrar.				

	Anordna pappadagar för nyanlända där de får träffa etablerade föräldrar, utbyta erfarenheter kring föräldraskapet och hur det är att vara förälder i Sverige.				
Motverka och minska, alkohol-, narkotika-, doping-, tobak- och spel användningen hos unga	Motverka droganvändning genom socialtjänstens deltagande i ungdomsteamet samt genom att vidta åtgärder som beslutats av ungdomsrådet.				Genom avtal med polisen och träningsanläggningar motverka användning av dopningsmedel. Arbeta fram ANDTS-handlingsplan i samverkan med berörda aktörer i kommunen.
Öka barn- och ungas delaktighet och inflytande	Genom verksamhet på Möteshuset arbeta med stöd och träning i vardagslivet. Genom samverkan med primärvården arbeta för att öka ungas delaktighet i planeringen av sina egna stödinsatser, när den unge behöver hjälp från både socialtjänsten och sjukvården.				

Främja till ökad psykisk hälsa och suicidprevention hos unga					Påbörja främjande och kunskapsbaserat arbete för god psykisk hälsa och suicidprevention hos unga.
Verka för giftfri inomhusmiljö			Vid byggnation av nya förskolelokaler tillsammans med beställaren eftersträva en giftfri förskolemiljö.	Arbeta för en giftfri förskola.	

”Utmaningen är att skapa förutsättningar för

LIVSLÅNGT LÄRANDE

Tillgång till utbildning och annan kompetensutveckling skiljer sig mellan olika grupper och geografiska områden.

Människors livschanser och hälsa påverkas av deras möjligheter till utbildning och kompetensutveckling, vilket i sin tur skapar förutsättningar att välja livsstil och arbete. Kvinnor och män ska ges samma förutsättningar att göra studie- och yrkesval som inte är traditionellt könsbundna.

Utbildningsmöjligheter och kompetensutveckling inom utbildningssystemet, arbetslivet och den ideella sektorn ska finnas under livets olika skeden och anpassas efter individuella förutsättningar och behov.

Livslångt lärande bidrar till ökad självkänsla och medvetenhet för individen och ökad handlingsberedskap såväl för individen som för samhället.”

Hur skapar vi förutsättningar för att möta utmaningen? Genom att:	Omsorgsnämnden	Barn och Utbildningsnämnden	Tekniska Nämnden	Miljö och Byggnadsnämnden	Folkhälsorådet
Få fler unga i arbete och fler att fullfölja sina studier	Socialtjänsten ska genom deltagande i arbetet DUA (delegationen för unga och nyanlända i arbete) underlätta för nyanlända inom etableringen i åldern 16-65 år att komma ut på arbetsmarknaden.				
Planera/arrangera/medfinansiera utbildningsinsatser	Förvaltningen ska ta löpande emot praktikanter och utbilda handledare.				
Uppmuntra och stödja människors deltagande i föreningslivet och utbildning i ledarskap					Stödja Korpens satsning ”Tanum i rörelse” med att utbilda högstadieungdomar, genom FHR medel.

”Utmaningen är att skapa förutsättningar för

ÖKAT ARBETSDELTAGANDE

Möjlighet till arbetsdeltagande är grundläggande i ett välfärdssamhälle. Det bidrar till hållbar utveckling och skapar mervärde genom delaktighet och inflytande.

Arbete är en hälsofrämjande faktor, förutsatt att arbetsmiljön är anpassad efter individuella förutsättningar och behov. Grunden för ett hälsosamt arbetsliv är en god psykisk och fysisk arbetsmiljö. Detta är av avgörande betydelse för människors hälsa och för folkhälsan. Kvinnor och män ska ges möjlighet att delta i ett arbetsliv fritt från diskriminering.

Ett lättillgängligt arbetsliv, som är anpassat till människors olika förutsättningar och livets olika faser, bidrar till välfärdsutveckling och kan motverka utanförskap.

Den ideella sektorn är en arena för arbetsdeltagande och en viktig del i den sociala ekonomin som stimulerar till samhällsutveckling genom privata initiativ och entreprenörskap”

Hur skapar vi förutsättningar för att möta utmaningen? Genom att:	Omsorgsnämnden	Barn och Utbildningsnämnden	Tekniska Nämnden	Miljö och Byggnadsnämnden	Folkhälsorådet
Verka för att ge människor en andra chans i yrkeslivet	Erbjuda flexibilitet och individuella lösningar för dem som ansöker om daglig sysselsättning/verksamhet genom samverkansformer mellan socialtjänst och arbetsmarknadsenhet.				

Fler ungdomar ska etablera sig på arbetsmarknaden	Socialtjänsten ska genom deltagande i DUA-arbetet (delegationen för unga i arbete) underlätta för ungdomar 16-24 år att komma ut på arbetsmarknaden.				
Verka för en god fysisk och psykisk arbetsmiljö	Omsorgsnämndens verksamheter ska arbeta för att erbjuda medarbetare i förvaltningen högre sysselsättningsgrad. Äldreomsorg- och funktionshinderverksamheterna ska arbeta med bemanningsplanering och hälsosamma scheman.		Att arbeta för en god fysisk och psykisk arbetsmiljö.		

”Utmaningen är att skapa förutsättningar för

ÅLD RAND E MED LIVSKVALITET

Andelen äldre ökar. Äldres livserfarenhet, kunskap och kompetens är en samhällsresurs som ska tas tillvara.

Sociala, fysiska, psykiska och ekonomiska livsvillkor påverkar förutsättningarna för ett åldrande med livskvalitet. Kvinnors och mäns olika villkor ska särskilt uppmärksammas.

Stärkt och bevarad hälsa ökar möjligheterna att leva ett självständigt liv. Viktiga hälsofrämjande faktorer är att kunna behålla och skapa sociala nätverk och att leva ett aktivt liv. Åldrande med livskvalitet måste utgå från den enskildes förutsättningar och behov.”

Hur skapar vi förutsättningar för att möta utmaningen? Genom att:	Omsorgsnämnden	Barn och Utbildningsnämnden	Tekniska Nämnden	Miljö och Byggnadsnämnden	Folkhälsorådet
Uppmärksamma och stödja äldre utan social gemenskap	Utveckla träffpunkternas uppsökande verksamhet och arbetsmetoder. Arbeta med dagliga aktiviteter inom äldreomsorgens särskilda boenden.				Stödja omsorgsförvaltningens satsning med att utveckla träffpunkternas uppsökande verksamhet, genom FHR medel. Främja social gemenskap och etablering av nätverk för äldre. Stödja pensionärsföreningar och gårdsråd att nå äldre utan social gemenskap och erbjuda dem att vara med i verksamheten.
Ta i anspråk äldres livserfarenhet och kompetens					Träffar med representanter för pensionärsföreningar och gårdsråd.
Verka för att äldre ges möjlighet till motion					Stödja pensionärsföreningar m.fl. att ordna fysiska aktiviteter för äldre.
Arbeta för säkerhet och trygghet för att ge äldre möjlighet till ett självständigt liv	Arbeta med välfärdsteknik som stöd för äldre. Förvaltningen ska arbeta med förebyggande				

	information kring hur den äldre kan bo bra hela livet.				
Respektera parrelationens sociala betydelse	Arbeta med att erbjuda medboende på särskilt boende.				
Att invånarna skall känna trygghet och kunna bo kvar hemma så länge som möjligt	Utveckla arbetet med uppsökande verksamhet till äldre personer. Arbeta med förebyggande information kring hur den äldre kan bo bra hela livet. Arbeta med ombyggnation av korttidsboende för äldre.				
Ökat välbefinnande för äldre vid äldreboende		Främja till ökat välbefinnande för boende vid äldreboende genom vårdhund.			
Stimulera kulturella aktiviteter bland äldre					Stödja pensionärsföreningar, gårdsråd m.fl. till varaktiga kulturella aktiviteter.
Främja till ökad psykisk hälsa och suicidprevention hos äldre					Påbörja främjande och kunskapsbaserat arbete för god psykisk hälsa och suicidprevention hos äldre.

”Utmaningen är att skapa förutsättningar för

GODA LEVNADSVANOR

Människans kraft och vilja till förändring ska tas till vara. Var och en ska ges förutsättningar att ta ansvar för sin hälsa. I arbetet för att främja hälsa och förebygga ohälsa är det angeläget att se individens hela situation och livsmönster och inte enskilda faktorer var för sig. Hälsa och livsstil påverkas till stor del av samhällets sociala, ekonomiska, miljömässiga och kulturella förhållanden. För att främja goda levnadsvanor behövs mötesplatser och verksamheter som är positiva för människans hälsa och hälsoutveckling.

En väl fungerande och aktiv ideell sektor är en betydelsefull del av samhällets strävanden för en jämlik hälsa och en resurs i arbetet för goda levnadsvanor.

Hälso- och sjukvården och tandvården ska stödja en jämlik och jämställd hälsoutveckling i befolkningen. Hälsofrämjande hälso- och sjukvård och tandvård har en nyckelroll i arbetet för goda levnadsvanor genom sin specifika kompetens och sina kontaktytor gentemot befolkningen.”

Hur skapar vi förutsättningar för att möta utmaningen? Genom att:	Omsorgsnämnden	Barn och Utbildningsnämnden	Tekniska Nämnden	Miljö och Byggnadsnämnden	Folkhälsorådet
Friskare och lugnare barn genom utomhuspedagogik		Fortsätta arbetet med utomhuspedagogik i skolan, <i>satsning fortgår under 2019.</i>			Stödja Tanumskolans satsning genom FHR medel för att bygga ett uteklassrum, <i>fortgår under 2019.</i>

<p>Befolkningen ska förbättra sina motionsvanor</p>					<p>Stödja Korpens arbete med ”Tanum en kommun i rörelse” genom FHR medel.</p> <p>Stödja Neuro Norra Bohusläns satsningar till ökad fysisk aktivitet, genom FHR medel.</p>
<p>Stödja aktiviteter som främjar goda levnadsvanor</p>	<p>Fortsätta utveckla arbetet kring mat och måltider utifrån omsorgsnämndens riktlinje.</p> <p>Fortsätta arbetet med att kunna erbjuda alternativrätt inom äldreomsorgens särskilda boenden.</p>		<p>Vid planering och exploatering prioritera säkra gång- och cykelvägar framför framkomligheten för bilister.</p> <p>Arbeta för att varje år utöka kommunens gång- och cykelvägnät.</p> <p>Att kontinuerligt arbeta med att förbättra utemiljön vid våra skolor och äldreboenden.</p>		

<p>Främjandet av hälsa och som leder till bättre studieresultat för unga</p>		<p>Pulshöjande aktiviteter, rörelse under skoldagen, frukt till mellanmål. Kompetensutveckling för personal i arbetssätt.</p>			<p>Stödja barn- och utbildningsförvaltningens satsning fysisk aktivitet under skoldagen, genom FHR medel.</p>
<p>Uppmärksamma den tilltagande problematiken med antibiotikaresistens</p>					<p>Folkbildning i samverkan med aktörer så som Strama Västra Götaland och Primärvården.</p>